

TAJNI DOSJE RATA

casopis Una, 9. novembar 1992

Krvava Kosidba

Muslimani vise ne zive u Vlasenici. Posljedni su poubijani ili protjerani u noci uzasa, 12. septembra 1992 godine. A do pocetka rata u ovom gradicu u sjeveroistocnoj Bosni bili su vecinsko stanovnistvo - preko 70%, dok su preostali bili Srbi.

Stari Vlasencani su znali, maldji naslucivali zlo koje im se munjevito priblizava, a opet malo su sta preduzimali da ga sprijece. Cetnici sa okolnih brda, iz Han Pijeska, Milica, Sekovica, iz komsiluka, udarili su svom zestinom na nenaoruzani muslimanski narod. Cilj im je bio da do kraja provedu genocidnu ideju o etnickom ciscenju prostora od Muslimana. Palili su i zarili, klali, silovali i ubijali po okolnim selima, zapamceni su zlocini u Zaklopaci, kada je ubijeno 77-oro ljudi, a stradale su cijele porodice: Ibisa Modzica (10 clanova), Ibri Hodzica (8 clanova), Sabana Avdica (7 clanova). Cetnicki zlocini su po nalogu Milenka Stanica, predsjednika SDS-a iz Vlasenice, pocinili teska zlodjela u selima Gradina, Dzemat, Bacino Brdo, Hrastovac, Toplik i Barice, ubivsi ok 80 lica muslimanske nacionalnosti, a izvrsili su i masakar nad 12 Muslimana u selu Piuci.

Ljudi pamte zlocine i zlodjela, pamte vrijeme velikih zlocina. Pamte 21. august 1992, kada su cetnici dinamitom srusili dzamiju Hajriju, da bi u svom bijesu prema svemu onome ste je muslimansko, isli dotle da su u toku od 24 h masinama ocistili teren gdje je bila dzamija.

Bio je to pouzdan znak Muslimanima da ce cetnici, na celu sa Rajkom Dukicem, poznatim privrednim kriminalcem, predsjednikom Izvrsnog odbora SDS BiH, do kraja provesti zamisao o "srpskoj Vlasenici", a da pri tome nece birati sredstva.

Osvanula je subota, 12. septembar 1992. Vecina muslimanskog stanovnistva iz Vlasenice je protjerana, zatocena u logore ili poubijana. Oni koji su ostali, nisu ni slutili, nisu mogli pretpostaviti da je to njihova zadnja noc u rodnom gradu, a preko stotinu i zadnja noc u zivotu. Tih dana su zivjeli u stalnom strahu, jer vidjeli su kako cetnici sistematski provode zloglasni plan Radovana Krvavog, plan da sa lica zemlje nestanu Muslimani, da se zatru tragovi njihove kulture, vjere, postojanja.

Tek sto je ponoc otkucala, tisinu su ispresjecali rafali. Potom su se culi krici i jauci.

Bio je to znak da su cetnici krenuli u konacni obracun, sa nenaoruzanim civilima muslimanske nacionalnosti. Upadali su te noci u kuce, pucali u one koji nisu mogli zbog starosti ili bolesti ustati, ubijali ako im odmah nisu otvarali vrata. Zna se, te krvave vlasenicke noci ubijeni su:

Beaz Tihic (1946), Bakir Tihic (1951), Fahrudin, zvani Dinko (1954), Ajka Tihic (1942), Abdurahman Topcic (1935), Aisa Topcic (1940), Vasvija Klempic (1910), Dzemila Klempic (1938), Hasreta Klempic (1944), Alma Klempic (1976), Nisveta Klempic (1978), Mustafa Klempic (1920) i njegove dvije sestre, Omer Dzamdzic (1932), Galiba Dzamdzic (1938), Rasim Dzondzic (1927), zena mu i sin, Mujo Sulejmanovic (1923), Havka Sulejmanovic (1923), Serifovca Ambeskovic (1920). Emira Sabic (1958), Hasan Salaharevic (1935), Zumra Salaherivc (1937), Dzemko Arifhodzic (1920), Vasva Muharic (1935), Muhidin Dautovic (1953), Almasa Dautovic (1949), njena kcerka od 15 godina, Omer Alihodzic (1910) i njegova supruga, Tima Avdagic (1908), Fidahicka (1905), Hamelija Hadzic (1920), Avdo Hadzic (1915), Sadik Dzindo (1949), Sabira Dzinod (1951), Ibrahiaginca (1920), Tima Hasanbegovic (1950), Mesa Hasanbegovic (1975), Bedra Durakovic (1950)...

One koje nisu pobili, cetnici su protjerali do Susice, gdje je bio privremeni logor. Odatle, poslije 3-4 dana, nakon teskog maltretiranja i batinjana, koje pojedinci nisu prezivjeli, izmuceni i uplaseni ljudi su ukrcani u kamione i odvezeni do mjesta na putu Vlasenica - Kladanj, odakle su nastavili pjesice do slobodnog Kladnja.

Jutro je razotkrilo velicinu cetnickog zlocina. Po ulicama tijela ubijenih, a niz strme vlasenicke ulice i sokake tekli su potoci krvi. Cetnicka bratija je, grozeci se valjda i sama svog djela, iz Susice, dovela grupu zarobljenika, koji su uz pomoc smrkova vodom iz cisterni sapirali krv sa ulica. Krvavo vlasenicko jutro pripisuje se u zaslugu vec pominjanom Rajku Dukicu, Milenku Stanicu, predsjedniku opstine Slavku Stanicu, Zoranu Jovanovicu, Bozi Milicu, Radi Bjelanovicu i Mani Djuricu. Pod rukovodstvov ovih zlocinaca najveca zlodjela u Vlasenici su pocinili: Bastah - zvani Car, Nikolic - zvani Jenki, "Kopialn"; Zeljko Leho iz Sarajeva, Mijic iz Tisce, Kruno - zvani Kokosar, brat Cane i njihovi sinovi, Vladan - Cvjetkov sin, zvani Vukovarac, Radenko Zekanovic, Slavisa, Radenko i Milenko sa Tugova, zatim sin Andjelka Postara.

U maltretiranju zatvorenika u logoru su se isticali:

Pero Krstic, Milenko Mitrovic, Sloba Jovic, Cedo Krstic, Zoran - zvani Gegura, Milan Mitrovic, Veljko Basic - penzionisani milicioner, Dosta Drmonjic, za koju se

tvrdi da je licno ubila 36 ljudi na lokalitetu zvanom Mracanica iza Luku. Cetnici su Muslimane ubijali na nekoliko lokaliteta na podrucju vlasenicke opstine: Mracanica, Luke, Hajducka cesma, Pecina, zatim iza fabrike "Alpro" i na mezarju Rakita.

Doslo je vrijeme da su opet zivi zavidjeli mrtvima, posebno mlade zene i djevojke koje su na nevidjen nacin maltretirane, ponizavane, silovane od strane cetnika. Neke od ovih nesrecnica su dizale na sebe ruku, kako bi sprale sa sebe sramotu i tragove zlocina koje nisu mogle podnijeti. Cetnici su i sami mnoge on njih ubili.

Svjedoka ovih stravicnih zlocina ima dovoljno da mogu kazivati o zlodjelima neljudi.

Do ovog krvavog rata vrijeme kosidbe na bosanskim planinama obiljezavano je i slavljeno velikim slavama. Bili tu to pravi narodni praznici, praznici kada su se momci nadmetali u kosidbi, a mlade ih sa odusevljenjem ispod oka gledale. Na kosilistima su mnoge ljubavi zapocinjale, a ne mali broj se završavao svadbama.

A onda je doslo vrijeme krvavih svadbi, vrijeme kada su cetnici nasrnuli da nezasiti u zlocinu pocine jos veca zlodjela koja covjecanstvo ne pamti. Na Pelemisu, uzvisini izmedju Vlasenice, Sekovica, Paprace, cetnici su podigli, jedan u nizu koncentracionih logora. U ovom, zatocili su mlade zene i djevojke, na njima su se izivljavali na razne nacine, od silovanja do udaranja, maltretiranja i na kraju ubijanja. Mnoge od tih nesretnih bica ostale su, nakon brojnih silovanja trudne, a zlocinci ih drze do poodmakle trudnoce, komentarusuci na njihov prostacki i primitivan nacin to stanje rijecima "rodit cete cetnicku djecu". Ove rijeci zabijale su se u glave i srca zena poput ostrih nozeva, prozimajuci im cijelo tijelo.

A kad je doslo vrijeme kosidbe, kada su zamirisale otezale trave, umjesto smijeha, umjesto radosti, mladosti, svila se tuga i strah pred neljudima.

Mersihi je 35 godina. Rijeci izgovara sporo, tesko, na licu svaku rijec prati grimasa i grc. Provela je u cetnickom paklu dovoljno vremena da sve dozivi, vidi, zapamti i bude svjedok optuzbe. Kaze, dok u njenim ocima zaiskre suze, da su cetnici djevojcice od 15-16 godina, gole istjerivali na livadu, davali im kose, i tjerali da tako kose travu. I jos. Iz logora su potom izvodili njihove oceve, bracu, a ako be medju nesrecnicama bila i mladja zena, muzeve. I svi bi morali gledati prizore koji nisu za gledanje. Vrhunac ove zivotinjske, cetnicke igre bilo je silovanje nesretnica pred njihovim najblizim.

Mnoge od njih su se otimale, pokušale bježati, ali bradate spodobe su ih stizale, obarale na zemlju i na najbrutalniji način ih silovale

Zna se da su cetnici zlikovci po nalogu njihovih harambasa i vojvoda doslovno provodili i provoće genocidni plan o likvidaciji Muslimana i nesrba. Klanje, ubijanje, paljenje, silovanje, to su preporuci celnika srpskih zlikovaca, putevi da se zatru sve što je muslimansko, da se na taj način proved ona Karadžićeva prijetnja u skupstinskom zdanju BiH "da Muslimana neće biti";

Otuda su cetnici nastojali, ne samo da nestane Muslimana sa lica zemlje, nego da se utru svi tragovi materijalne kulture koji govore o životu Muslimana na ovim prostorima. Zato su preorana mnoga groblja, srušene džamije, i katoličke crkve, spaljena sela i gradovi. Kada su vidjeli da ne mogu do kraja sprovesti krvolični plan o potpunoj likvidaciji Muslimana, jer, konačno se i djelićem probudila savjest Svijeta, cetnici su prisli realizaciji još jedne monstruozne ideje na prostorima koja su osvojili ili kontrolisu. Rijec je o pokrstavanju muslimanskog stanovništva, a dokumenti o ovom zločinu, zorno govore o ovom neljudskom cinu u Brckom, Sekovićima, Vlasenici i drugim mjestima.

Za sada svjetska javnost ponovo o ovim nečuvenim djelima suti, mada se i o tome svjetskim glasilima sve više piše. Ljudi izmuceni ratom, gladju, strahom, pristaju da budu i pokrsteni, jer jednostavno drugog izlaza nemaju. Ali zato, njihovi dzelati, jer i pokrstavanje Muslimana je za njih same ravno smrti, i ne slute da će se i zbog ovih zlodjela naci na optuzeničkoj klupi rezervisanoj za ratne zlocince.

Ljudi i vrijeme će im suditi, kao i svim njihovim vodjama, vozdovima, vojvodama i gorskim hajducima za sva zlodjela koja su pocinili prema covjecnstvu.

(Leon Teoman)